

ZPRAVODAJ ROSA

ROSA — centrum pro ženy, z.s.

ROSACENTRUM.CZ

STOPNASILI.CZ

ČERVEN 2023

- 1 -Praha podepsala memorandum o domácím násilí
- 2 Domácí násilí ničí rodiny, společnost i ekonomiku
- 4 Šance, postavit se na vlastní nohy, je reálná.
- 5 Azylový dům: někdy vznikne problém, hledejme proč
- 7 Zkušenost je nejlepší vodítko při řešení problémových situací
- 10 Jde o únos, nebo o to, aby byla matka s dítětem v bezpečí
- 11 Azylové ubytování pro oběti násilí : co ukázala statistika
- 13 Nadměrná žárlivost je klíč ke dveřím partnerského násilí
- 16 Příběh: Markéta

Praha podepsala memorandum o domácím a genderově podmíněném násilí

Hlavní město Praha v pátek 23. června podepsalo **Memorandum o domácím a genderově podmíněném násilí**. Podpisem memoranda s několika organizacemi se hlavní město zavázalo k přijetí Standardů kvality specializovaných sociálních služeb pro oběti domácího a genderově podmíněného násilí. Smyslem dokumentu je nejen zvyšovat povědomí o domácím a genderově podmíněném násilí a snižovat míru jeho přijatelnosti ve společnosti, ale především kvalitní, adresná a specializovaná pomoc obětem, jejich specifická situace vyžaduje intervence a přístupy odlišné od ostatních cílových skupin sociálních služeb. Tento závazek již schválili i pražští radní.

„Každá třetí žena zažila některou z forem domácího násilí,“ uvedla při podpisu memoranda náměstkyně primátora pro oblast sociálních věcí, bydlení a zdravotnictví **Alexandra Udženija**.

„Jsem proto moc ráda za každou aktivitu, která otevře toto téma a pomůže obětem násilí. Prevencí, mezioborovou spoluprací a osvětovou komunikací snad brzy dojdeme k nulové toleranci takových činů,“ dodala.

Memorandum o dlouhodobé spolupráci k přijetí standardů kvality specializovaných služeb pro oběti domácího a genderově

podmíněného násilí na území hlavního města stvrdila metropole podpisy s centrem Rosa – centrum pro ženy, z.s, s organizací s centrem proFem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o.p.s. dále s organizací Acorus z.ú.(sdružené v organizaci NeNa), a také se společností IKEA Česká republika. Jejich vzájemná spolupráce je bezplatná.

„ROSA funguje již 30 let za tu dobu se mnohé změnilo, ale spolupráce na takové úrovni jako dosud nám chyběla“, řekla místopředsdkyně ROSA- centrum pro ženy **Zdeňka Prokopová**.

„Podpis memoranda výrazně přispěje ke zlepšení pomoci obětem domácího násilí, k úzké spolupráci mezi všemi zúčastněnými organizacemi, což je klíčové,“ řekla ředitelka ProFem **Jitka Poláková**

„Společnosti IKEA je jednou z firem, která bezzbytku naplňuje význam slov společenská odpovědnost. S jejich pomocí obětem domácího násilí, o které se stará organizace ROSA mám zkušenosti již z Prahy 2. Jsem moc ráda, že jsme se posunuli ještě o stupeň dál.

Ocenění *Bezpečný kraj*, které jsem dnes za hlavní město převzala a také memo-

randum, které jsme podepsali, pro mne není jen ctí, ale zejména závazkem. Domácí a genderově podmíněné násilí do naší společnosti nepatří a nesmíme mu nečinně přihlížet,“ prohlásila při příležitosti podpisu náměstkyně primátora hl.m. Prahy pro oblast sociálních věcí, bydlení a zdravotnictví Alexandra Udženija.

Jakub Lelek, ředitel vnějších vztahů společnosti IKEA při podpisu memoranda řekl, že „v IKEA zastáváme názor, že právo na bezpečný domov má mít každý z nás. Víáme proto, že se Praha stala v pořadí již třetím krajem, který se podpisem memoranda zavázal ke zlepšení přístupu obětí domácího násilí ke specializované pomoci. Pro zlepšení situace obětí je pozitivní zprávou také chystaný nový zákon o domácím násilí.“

„Dnešní podpis memoranda a spolupráce právě s IKEA a organizacemi proFem o.p.s., ROSA centrum pro ženy, ACORUS je dalším krokem směrem k pomoci a nulové toleranci takových činů. Díky všem jmenovaným, vážím si toho!“, uvedla Alexandra Udženija.

Domácí násilí ničí rodiny, společnost i ekonomiku

Pozoruhodně tuhý život má v České republice názor, že domácí násilí je výlučnou vnitřní záležitostí jen dvou aktérů – partnerů, a nikomu dalšímu, natož státu či jeho institucím do takového vztahu nic není. Přes všechny osvětové, vzdělávací a preventivní kampaně. Nejednoznačný je i postoj řady politiků a politických stran. Přežívá i názor, že vše je vlastně vina ženy, protože si vybrala špatného partnera.

Více než polovina české veřejnosti (58 %) vyjadřovala podle průzkumu společnosti STEM nesouhlas s tradičním rozdělením rolí v rodině, kdy muž má na starosti finanční zajištění rodiny a žena péči o domácnost. Přesto s tradičním rozdělením rolí muže a ženy stále ještě souhlasí dvě pětiny občanů.

Rozporuplnost postojů panujících v české společnosti se projevuje například tím, že v průzkumech veřejného mínění se obecně skutečně všichni stavíme za to, že v 21. století je násilí jako prostředek řešení jakýchkoli problémů nepřijatelné a netolerovatelné. Realita je však v konkrétních případech jiná. Česko například nemá ve své legislativě definován pojem domácí násilí. Konzervativní politické strany svůj rezervovaný postoj opírají o tezi, že podpora boje proti domácímu a genderově podmíněnému násilí otevírá cestu k například k legalizaci manželství pro všechny, což je pro ně nepřijatelné.

Násilí ve společnosti ve svých různých podobách však není výsledkem nějakého zásahu shůry, ale vždy výsledkem záměrného, cíleného rozhodnutí, se záměrem dosáhnout určitého cíle, které může podporovat právě atmosféra tolerance či nevínavosti ve společnosti, politice ale i v rodině. Postoje k násilí a jmenovitě k domácímu násilí má své společenské, historické a tradicionalistické kořeny. Násilí má vždy celospolečenský kontext a také má na celou společnost zcela konkrétní dopady.

Domácí násilí v „individualizované rodině“ totiž výrazně finančně zatěžuje společnost, ničí rodiny, ovlivňuje výchovu a postoje mladé generace, což má ve svém důsledku opět s ekonomickými dopady.

Vezměme jen případ, kdy v bytě partner napadl svoji partnerku. Soused přivolal policii. Jen výjezd policejní hlídky autem stojí několik tisíc. Prostředky jsou hrazeny ale z veřejných zdrojů. Policisté mohou navíc chybět při zásazích ohrožující majetek či životy. Další náklady představuje administrativní práce na policejní stanici. I ty nejsou zadarmo.

Pokud je žena zraněná, je nutné přivolat záchrannou službu, využít práce sestry, lékaře. Lékař musí napsat zprávu, předepsat léky. To jsou opět desítky tisíc korun. Pokud je žena hospitalizovaná, náklady z veřejného zdravotního pojištění jsou ještě vyšší. Pokud se problematika domácího násilí týká zhruba deseti procent žen, jde o výdaje jdoucí do desítek milionů ročně.

Další položkou, kde se jedná o miliony jsou soudní spory – ať se již jedná o rozvod, spory o svěřením dítěte do péče, vymáhání dlužných alimentů, exekuce atd. Oběť domácího násilí vyhledává pomoc v azylovém domě, v pomáhajících organizacích. Ti ji často poskytují ochranu, ubytování zadarmo, protože většina žen nemá peníze. Náklady na služby spojené s pomocí obětí

domácího násilí ale hradí nakonec stát. V případě rozvodu představují náklady konkrétně výdaje za obhájce (ex offa jde na účet státu), soudní spisovou službu, soudce, odborné posudky, zprávy expertů. Výdaje se v případě dlouhodobých jednotlivých sporů odhadují na statisíce.

V případě že spolu bývalí partneři, kde dochází k fyzickému či psychickému násilí nemohou bydlet, je třeba zajistit výstavbu sociálních bytů. Jeden byt představuje pro státní či obecní kasu minimálně dva miliony korun.

Dopady, souvislostmi domácím násilím se tak v praxi zabývají stovky či tisíce pracovníků a pracovníc, kteří by své aktivity mohli zaměřit jiným směrem. Náklady tohoto soukromého problému jde ale na účet celé společnosti.

Ti, kterých se domácí násilí týká jsou často v neutěšené finanční situaci, jsou závislí na sociálních dávkách. Stát hradí za ty, kdož neplatí alimenty tzv. náhradní výživné. Následně je vyvádí, což opět představuje celospolečenské náklady. Celostátně se tak opět pohybujeme v desítkách milionů.

Oběť domácího násilí je často zcela bez prostředků. navíc zadlužená, kdy si musela vzít půjčku pod hrozbou násilí či od psychickým nátlakem. Půjčku nesplácí, nemá z čeho. Vznikají náklady bance, státních i nestátním institucím, které obětem pomáhají.

Každoročně je v České republice zavražděno kolem dvou desítek žen právě v důsledku domácího násilí. Traumata ze zažitého násilí má na život obětí často celoživotní dopady. Náklady na léčení a na následnou péči o pozůstalé děti nejsou opět zanedbatelné.

V Česku na tyto širší celospolečenské a ekonomické souvislosti konkrétně poukazuje studie organizace ProFem, s názvem Ekonomické dopady domácího násilí na zdraví, (2016) autoři Petra Hokr Miholová, Jitka Ondrušková a David Dohnal s odhadovaným nákladem více jak 1,4 miliard korun ročně. Dodejme náklady naprosto zbytečnými, bez kterých by se mohla společnost obejít.

Neviditelné dopady s dramatickými důsledky

Horší a také v konečném důsledku finančně dražší jsou psychické dopady domácího násilí. Psychické dopady nejsou na první pohled viditelné, celkové celospolečenské škody jsou však ve výsledku vyšší než přímé ekonomické náklady.

Hodnotu zničeného dětství nelze vyjádřit penězi. Děti jsou podle většiny průzkumů svědky domácího násilí v 90 procentech případů. Viděné či zažité násilí má devastující vliv na dětskou psychiku. Výrazně ovlivňují i formování vztahu k druhému pohlaví, určují, jaký bude mít dítě – svědek domácího násilí, vztah ke svému partnerovi, jaký druh výchovy bude uplatňovat vůči svým dětem. Viděné vzorce jednání, to, co vidělo dítě ve své rodině, často opakuje ve své vlastní rodině,

Násilné vztahy, využívání násilí v partnerském vztahu jako prostředek se tedy prakticky často recykluje. Včetně dopadů do ekonomiky společnosti.

Děti z rodin, kde se domácí násilí vyskytuje, mají často problémy ve škole, Nejen s prospěchem. Stávají se často buď oběťmi šikany, nebo sami terorizují své spolužáky. Na takové jevy musí škola reagovat. To opět vyžaduje lidské i finanční nemalé zdroje.

Oběti domácího násilí, které chodí do zaměstnání, nepodávají podle psychologů a ekonomů odpovídající pracovní výkon. Mění zaměstnání, mají časté absence. Ztráty v důsledku domácího násilí vznikají i firmám, které je zaměstnávají. Tady se již jedná o miliardy. Pokud je firma propustí, vznikají automaticky náklady státu ve formě dávek v nezaměstnanosti. I proto řada firem začíná pracovat s pojmem domácí násilí a přijímá vlastní Nejen veřejným odsudkem domácího násilí jako takového, například ve firemních etických kodexech, ale především konkrétní pomocí obětem.

Jaká je citlivost společnosti k domácímu násilí má vliv i na celkové postoje společnosti k násilí jako takovému. Tolerance k domácímu násilí jako takovému, poznání, že forma násilí může být využívána jako prostředek k dosažení osobních cílů v nejužším rodinném kruhu, vede k toleranci ale i využívání násilí v dalších oblastech života. Projevy chuligánství při sportovních utkáních, stále radikálnější projevy nesouhlasu například s opačným politickým názorem je toho dokladem. Obecně totiž míra agresivity, nesnášenlivosti a užívání násilí roste.

Domácí násilí není a ani nemůže být jen izolovanou záležitostí té které individuální rodiny. Rodina je základ státu, poměry v rodině určují i fungování státu, jeho budoucnost a fungování. Dopady domácího násilí má přímé i nepřímé dopady i do ekonomiky státu, do systému školství, zákonodárství, do postavení žen a mužů. V postoji k domácímu násilí se projevují jednoznačně postoje každého z nás k rozdělení rolí mužů a žen, k rovnosti pohlaví, k roli náboženství v životě. I proto se mimochodem řada politiků vyhýbá jednoznačnému projevu svého názoru.

Domácí násilí ničí tradiční rodinu, výchovu dětí, šťastné prožívání dětství, devastuje společnost a zatěžuje ekonomiku. Je vždy vědomým a svobodným rozhodnutím každého člověka, které je ale z kulturního, sociálního a společenského pohledu netolerovatelné a nepřijatelné. Je to jev, který nepatří nejen do rodin ale do celé společnosti v 21. století. Boj proti domácímu násilí je bojem za šťastnou, funkční rodinu, za šťastné a bezpečné dětství.

PhDr. Jiří Vavroň

Šance, postavit se na vlastní nohy, je reálná.

Jsou první na ráně, když dojde ke zdražování potravin, růstu cen elektrické energie či plynu. Jejich rozpočet je napjatý tak, že každé mimořádné vydání třeba v řádu stokorun, jim způsobí velké problémy, či dilema, zda zaplatit kroužek dítěti a nezaplatit nájem. Samoživitelky, oběti domácího či ekonomického násilí.

Mají šanci postavit se ekonomicky na vlastní nohy, spolu se seniory, lidmi s nízkými příjmy? Ptáme se hlavního ekonomu společnosti BH Securities Štěpána Křečka.

Jsem optimista, ano. Každý si může osvojit pravidla dobrého a obezřetného investování a hospodaření. Znáám lidi, kteří se stotisícovým příjmem před výplatou nemají ani korunu. Jiní si spoří, přestože hospodaří s daleko menšími příjmy. Musíme se naučit přizpůsobit naše výdaje našim příjmům a usilovat, aby nám ještě něco zbylo, buď na úspory či na investice. To je základní způsob, jak překonat ekonomicky složité období.

Někdy tito lidé, když ekonomicky nevědí kudy kam, ze zoufalství vsadí vše, co mají nebo co jim zbývá, na zázračnou investici, kterou jim někdo nabídne.

Ze dne na den jedinou investicí většinou nic nezískáme, spíše přijdeme o poslední peníze, protože investice, slibující zázračné a rychlé zbohatnutí, jsou také maximálně rizikové. Je lepší vydat se osvědčenou cestou, kdy si pravidelně budeme odkládat klidně i menší částku do prověřených investičních nástrojů. Odložené peníze se nám budou úročit a tím vlastně budou pracovat za nás. Neměli bychom se stydět a klidně můžeme vyhledat pomoc odborníka. Důležité je hlavně začít a neodkládat to.

A co když je mi už padesát?

Začít rozumně hospodařit má smysl v každém věku. Rozhodně neplatí, že je po padesátce na vše pozdě. Platí zde heslo, že je lepší začít pozdě než ještě později. Určitě bychom měli hospodařit jen s penězi, které máme k dispozici a neměli bychom si brát úvěry. Výjimku může tvořit hypotéka, díky které se můžeme zbavit plateb nájemného. Často slyším od lidí, že právě pořízení nemovitosti byla jejich nejlepší životní investice.

Co by měli lidé z nejvíce ohrožených skupin udělat jako první?

V prvé řadě by si měli vytvořit finanční rezervu, která zajistí, že náhlý výdaj či výpadek příjmů nebude mít pro rodinu katastro-

fální následky. Rezerva by měla představovat 3-6 měsíčních útrat a měli bychom ji mít neustále k dispozici třeba na úročeném bankovním účtu. Prostředky převyšující finanční rezervu pravděpodobně nebudeme v nejbližší budoucnosti potřebovat, proto je můžeme vložit do dlouhodobějších investičních nástrojů. Většina lidí se však do této fáze vůbec nedostane a je ráda, když si naspoří finanční rezervu. Není však dobré přeska- kovat a rovnou se pustit do investic, tím spíše když jsou rizikové. To by mohlo špatně dopadnout.

Proč je dobré investovat do vlastního bydlení?

Vezměme si rozdíl mezi penzisty, kteří bydlí ve vlastním a těmi, co bydlí v nájmu. Po odchodu do důchodu nájem spolknou většinu příjmů běžného seniora. Vlastní bydlení nám tedy šetří peníze a navíc nám dává jistotu, že nás nikdo z bytu nevyhodí. V případě skutečně krizové situace lze pak nemovitost prodat a získat dostatek finančních prostředků, které nám většinou postačí na celý důchodový život.

Strach z nezaměstnanosti, z možné ekonomické krize, ze zdražování, drahých energií, řada lidí řeší tak, že prostě neposlouchá zprávy a nechá vše osudu. Jenže ekonomickým dopadům složité společenské situace nikdo neuteče. Jak ekono-

V době pandemie jsme viděli, že byly více zasaženy ženy. Byly to ony, které musely častěji zůstat doma s dětmi. Část z nich pracovala ve službách, kde dopady koronaviru byly horší než v klasických mužských oborech. Zvláště obtížné to měly samoživitelky. Naštěstí tato doba je za námi. Rozdíly mezi ženami a muži jsou však dlouhodobě patrné.

mická a společenská situace, ať chceme či nechceme, ovlivňuje naše životy?

Určitě nechci nutit lidi, aby četli média, když vědí, že jim negativní zprávy nedělají dobře. Jistá míra informovanosti je však v dnešní době potřeba, abychom mohli dělat správná rozhodnutí. Zvláště v době energetické krize a vysoké inflace každý pocítil, že se ekonomické realitě nedá uniknout a na každého mírněji či vážněji doléhá. Má rada spočívá v tom, že je vždy lepší začít věci řešit včas a neodkládat je do budoucna. Klidně můžeme zajít na úřad a popsat jim, že se nám nedaří dobře. Oni si nás pravděpodobně budou chvíli přehazovat mezi sebou, ale nakonec se dostaneme k úředníkovi, který nám pomůže. Třeba nám poskytne nějakou dávku jako třeba příspěvek na bydlení nebo nám alespoň řekne, co můžeme dělat.

Doléhá současná ekonomická situace rozdílně na muže a ženy?

V době pandemie jsme viděli, že byly více zasaženy ženy. Byly to ony, které musely častěji zůstat doma s dětmi. Část z nich pracovala ve službách, kde dopady koronaviru byly horší než v klasických mužských oborech. Zvláště obtížné to měly samoživitelky. Naštěstí tato doba je za námi. Rozdíly mezi ženami a muži jsou však dlouhodobě patrné. Nejvíce se hovoří o rozdílném odměňování. Já bych však zmínil další zajímavý aspekt. Podle průzkumů o většině nákupů v rodině rozhodují spíše ženy. Proto také většina reklam cílí na ně. Měli by proto být odolné a nenechat se moc ovlivňovat reklamní masáží.

PhDr. Jiří Vavroň

Azylový dům: někdy vznikne problém, hledejme proč

Specializovaný azylový dům pro oběti domácího násilí je pro klientky, které využívají jeho služeb, často oním pomyslným startem do nového života bez násilí. Přesto i v azylovém domě se můžeme setkat s problematickým jednáním na straně klientky, které komplikuje spolupráci, příp. může vést až k ukončení pobytu v azylovém domě.

Když bych měla charakterizovat nejčastější problémy, jedná se o pasivitu klientky a neochotu podílet se na změně sociální situace, nadměrná závislost na systému sociálních dávek, Může se jednat i o porušování pravidel bezpečnosti v rámci pobytu, nedodržování vnitřních pravidel užívání služby (domácího řádu, nedostatečnou péči o dítě. Vyskytnout se může i užívání návykových látek (alkohol, drogy)

Uvedené problémy souvisejí podle naší zkušenosti především s celkově špatnou sociální situací a rodinnou anamnézou, se kterou nemalá část klientek do zařízení přichází.

Neochota aktivně se podílet na změně sociální situace a nadměrná závislost na systému sociálních dávek je patrná především u klientek, které do azylového domu přicházejí v tíživé finanční situaci, často zatížené dluhy či dokonce exekucemi. Tyto klientky jsou často hendikepované na trhu práce z důvodu nižšího vzdělání, zlepšení jejich situace by tak vyžadovalo značné úsilí. Naproti tomu v rámci svého rodinného zázemí a dalších sociálních vazeb tyto klientky obvykle nijak nevybočují a absentuje tak pozitivní příklad, který by klientku podpořil ve snaze něco změnit.

Při práci s takovou klientkou je zcela zásadní stanovit si reálné cíle, které povedou ke zlepšení sociální situace, zároveň však budou v souladu s individuálním nastavením klientky a mírou její motivace. I v případě, že není reálné pracovat přímo zlepšení sociální situace, může být cílem spolupráce alespoň finanční stabilizace, která zajistí dostatečný příjem k pokrytí základních potřeb a dále třeba též zvýšení finanční gramotnosti či kompetencí, které klientce mohou pomoci do budoucna, v případě, že by došlo ke změně jejího postoje. V každém případě je třeba nepodporovat klientku v pasivitě a čerpání podpory bez vlastního přičinění, v rámci práce s klientkou je třeba klientce vždy pouze nabídnout možnosti a poskytnout nástroje, aktivní kroky však ponechat na ní.

Častým problémem je **porušování bezpečnostního plánu a domácího řádu azylového ubytování**. V tomto případě je naprosto zásadní informovanost klientky o poskytované službě, ale též pravidlech jejího užívání, ještě před samotným nástupem klientky do azylového domu, tedy během vstupní konzultace. S každou klientkou je vhodné probrat případná úskalí pobytu v souvislosti s její individuální situací

a nastavením a otevřeně o nich s klientkou hovořit. Bohužel často se stává, že klientka zdroje možných budoucích potíží v rámci pobytu nereflektuje, a to zejména vzhledem k akutní bytové potřebě, kterou v danou situaci nemá možnost řešit jinak. Nicméně i v tomto případě lze poté v případě potíží při pobytu na sdělené informace navázat s vědomím, že klientka byla se vším včas a řádně seznámena.

Při nástupu do azylového domu je klientce na základě její individuální situace sestaven bezpečnostní plán s cílem minimalizovat rizika násilného jednání ze strany bývalého partnera. Pokud se klientka rozhodne na některá doporučení nereflektovat, je to pouze její rozhodnutí a pokusíme se doporučení upravit tak, aby byly v souladu s rozhodnutím klientky a zároveň aby byla zachována maximální míra bezpečí.

V případě, že se však klientka rozhodne bezpečnostní doporučení nedodržovat v zásadní míře, je třeba již situaci řešit. Obvykle pomůže otevřený rozhovor s klientkou ke zjištění důvodů, které ji k rizikovému chování vedou. Je možné, že klientka nevnímá nebezpečí, které jí hrozí, nebo jej podceňuje, přestože riziko přetrvává. V tom případě je vhodné znovu vše probrat a klientce vysvětlit. Dalšími důvody jednání klientky může být pominutí původního nebezpečí, nepravdivě sdělené informace, na jejichž základě byla míra rizika nadhodnocena či nespokojenost klientky s nastavením služby. V tom případě je třeba probrat s klientkou možnosti dalšího využívání služby, obvykle již na časově omezenou dobu a další postup ohledně hledání takového návazného bydlení, které bude vyhovovat aktuálním potřebám klientky.

Jiná je situace v případě nedodržení bezpečnostních doporučení v rámci zachování utajenosti adresy azylového domu. V případě závažného porušení bezpečnosti vedoucí k odtajnění

adresy azylového domu již není zpravidla prostor situaci dále řešit a pobyt je ukončen. Zde je tedy zásadní s klientkami o nutnosti utajení adresy AD hovořit opakovaně v průběhu jejich pobytu v AD a předejít tak situaci, kdy je pobyt jednostranně ukončen.

Porušení vnitřních pravidel pobytu v AD může být v různě závažné míře. Při jakémkoli porušení pravidel se však nejvíce osvědčuje otevřená komunikace s klientkou, situaci zbytečně nezveličovat, ale ani nebagatelizovat. Pokud se jedná o opakované porušování domácího řádu, je vždy dobré s klientkou hovořit o tom, proč se tak děje. Je možné, že jí pravidla utajeného azylového domu již z nějakého důvodu nevyhovují a nemusí to být nutně chyba na straně klientky ani zařízení. Pokud si o tom s klientkou otevřeně promluvíme, můžeme najít rozumné řešení buď v rámci dodržování pravidel pobytu či pomoci s hledáním takového bydlení, který by klientce vyhovoval více.

V případě, že klientka dlouhodobě nespolupracuje a opakovaně porušuje pravidla pobytu, obvykle dojde k ukončení pobytu či neprodloužení stávající smlouvy. I v tomto případě, přestože dříve selhaly snahy se s klientkou domluvit, je třeba s klientkou otevřeně promluvit o dalším vývoji situace. Vzhledem k tomu, že s klientkou jsou obvykle ubytované též nezletilé děti, je v zájmu všech ukončit pobyt tak, aby klientka měla zajištěné návazné bydlení. Pokud tedy nedošlo k zásadnímu porušení pravidel pobytu, na základě, kterého by musela být smlouva ukončena neprodlouženě, s klientkou je vhodné probrat situaci a důvody, které k ukončení pobytu vedou a domluvit se na takovém termínu ukončení, které klientce poskytne čas na zajištění alespoň provizorního návazného ubytování, pouze však za předpokladu, že do té doby bude klientka veškerá pravidla

pobytu dodržovat. Mám zkušenost, že takto lze v relativním klidu dovést ke konci pobyt i velmi problematických klientek.

S problémy ohledně péče o dítě se setkáváme především u klientek, které samy nikdy nezažily stabilní rodinné zázemí a jejich rodičovské kompetence jsou tak značně omezené. Pro nastavení práce s klientkou je zásadní její citová vazba k dítěti. Pokud má klientka k dítěti hezký vztah, je mnohem snazší podpořit a motivovat klientku ke zlepšení péče o dítě, využít podpůrných aktivit v rámci AD atd. V případě, že klientka nemá k dítěti tak rozvinutý vztah, není schopna vytvořit dítěti stabilní zázemí či je zanedbáván jeho zdravý vývoj, je třeba situaci řešit s primárním zájmem směrem k dítěti. I v tomto případě je třeba s klientkou o situaci otevřeně hovořit, nebát se pojmenovat co je špatně a v případě, že je to třeba, v tomto smyslu komunikovat též s odbornou péčí o dítě.

V případě zainteresovanosti příslušného odboru je nezbytné striktně dbát na transparentnost v komunikaci s OSPOD vůči klientce, tzn. že s klientkou vždy budeme hovořit o tom, co budeme na OSPOD komunikovat, klientka ví, že bude moci vždy nahlédnout do písemné komunikace před jejím odesláním atd. Jedině tak je možné udržet si důvěru klientky i v tak náročnou situaci.

Zásadním porušením pravidel Domácího řádu je **užívání alkoholu či omamných látek** v prostorech azylového domu příp. pobyt v něm pod vlivem těchto látek. Protože se jedná o zásadní pochybení, které má za následek okamžité ukončení pobytu, je nezbytné tuto informaci předat klientkám již při vstupním pohovoru. Zvláště je třeba se tématu věnovat u klientek, které mají užívání drog či nadužívání alkoholu v anamnéze, nebát se téma otevřít i u klientek, kde je podezření, přestože užívání omamných látek negují. Klientkám, které dříve omamné látky užívaly je vhodné při nástupu do AD doporučit navázání do některé z ambulantních služeb.

Klientkám, které mají užívání drog či nadužívání alkoholu v anamnéze, je třeba věnovat větší pozornost, všimnout si zejména náhlých změn v chování či dosavadních zvyčích. V případě podezření na užití těchto látek během pobytu v AD je možné v souladu s domácím řádem požádat klientku o podstoupení testu na drogy či alkohol. Testování při podezření na užití, které není podloženo takovými projevy, aby vedlo k jistotě, je však třeba dobře zvážit, protože negativní výsledek vždy vede k vážnému narušení důvěry mezi klientkou a pracovníci. Testování s pozitivním výsledkem je jednou z nejvíce nepříjemnou situací, která může v rámci práce s klientkou nastat a vede k okamžitému ukončení pobytu.

Situace klientek, které jsou závislé na drogách či alkoholu, je obvykle komplikovaná po všech stránkách, klientky často nemají žádné rodinné zázemí, finance, jsou traumatizovány (často opakovaným) násilím, dlouhodobě bývají bez důstojného bytového zázemí. Tyto klientky bývají často vyloučeny též z možnosti čerpat sociální dávky (při vyloučení z úřadu práce není možné čerpat dávky hmotné nouze) a možnosti zlepšení soc. situace jsou tak značně omezené, často též narázející na nemotivovanost klientky. Zde je proto zásadní práce s individuálním plánem a reálnými cíli, kterými může během pobytu být třeba i „jen“ abstinence po dobu pobytu a ukončení probíhajícího násilí a vyhledání vhodné návazné služby.

V rámci řešení jakkoli obtížných a problematických situací v azylovém domě lze obecně říci, že se vždy vyplatí otevřeně s klientkami hovořit, otevřít i nepříjemná témata, a především vytvořit takový bezpečný prostor, kdy klientka může neméně otevřeně vyjádřit svůj postoj či názor a společně poté můžeme najít řešení. Neméně důležitá je také srozumitelná a transparentní komunikace, jasně daná pravidla a soulad mezi tím, co klientkám komunikuji a pravidly, se kterými byli seznámeny.

Bc. Lucie Donátová, vedoucí služby

ROSA azylový dům s utajenou adresou pro oběti DN

Zkušenost je nejlepší vodítko při řešení problémových situací

Konflikt je běžnou součástí našich životů, setkáváme se s ním po celý život, v naší práci. Konflikt se někdy objeví i mezi sociální pracovníci a klientkou azylového domu. Optimální je, když se možným konfliktům budeme snažit předcházet.

První krok k předcházení problémům či nedorozumění je zjištění v jaké skutečné situaci se klientka a její děti, které mají zájem o pobyt v azylovém domě nacházejí. Azylový dům pro ženy a děti ohrožené na životě násilným partnerem má svá specifika. Ta začínají už jen tím, že jeho adresa je utajená.

První kontakt se zájemkyní o službu azylového domu probíhá zpravidla telefonicky. První telefonický kontakt musí přispět k analýze problémů klientky. Například ke zjištění, zda se nejedná spíše než o domácí násilí, o bytový problém, problém s dětmi po rozvodu, finanční problém atd. Kdy klientce jde hlavně o to, aby získala rychlou

možnost být v nějakém azylovém domě například kvůli ztrátě bydlení či únikem před exekutory. Tedy nikoliv proto, že by byla závažně ohrožena (fyzicky, psychicky, ekonomicky), násilným partnerem. První krok k předcházení potencionálních problémů je tedy vyjasnění, že se jedná o azylový dům pro závažně ohrožené ženy, oběti domácího násilí a jejich děti.

Pokud dojde k přijetí klientky, která není ohrožena násilným partnerem, (i když třeba v minulosti k nějakým atakům došlo), je jasné, že ji nemusí vyhovovat pravidla azylového domu, zajímat nabídnuté programy, a především ji nemusí vyhovovat zejména nutná bezpečnostní opatření, která nebude chtít ani dodržovat, nebo je nebude chápat.

Je tedy vždy důležité již při prvním setkání navodit atmosféru porozumění, otevřenosti, pochopení, která odhalí skutečné motivy žádosti o přijetí. Mimochodem při zjištění že klientka není obětí domácího násilí, ale dominantní je u ní jiný problém, například bytový, ji můžeme pomoci s kontakty na jiné

pomáhající organizace, které ji efektivněji pomohou. Naopak pro oběť domácího násilí je klíčové sdělení, že klientce věříme, chápeme její stav, neklid, obavy. A právě specializovaný azylový dům je nabídnou především bezpečí. A následně odbornou pomoc. Je třeba stále znovu opakovat ujištění, že za násilí neodpovídá, odpovědnost má vždy násilný partner, tedy ten, kdo se násilí, ať již v jakékoli podobě, dopouští.

Dalším krokem k bezproblémovému přijetí a soužití v azylovém domě je nutnost zjistit, jaká skutečná rizika týrané ženě hrozí. Tedy odhad a analýza potenciaálního nebezpečí, které by jí mohlo hrozit od násilného partnera. Dalším krokem je pojmenování, ale i odhad jejích potřeb. Ač je týraná žena třeba ve velkém stresu, strachu o svůj život, přesto ona sama dobře ví, k čemu dochází a je "expertkou" na svou situaci. Je důležité věnovat tomu čas a podrobně se vyptat a zmapovat celou situaci.

Proto je důležité na první konzultaci mimo azylový dům (ale na kontaktním místě pracoviště, tedy před bezprostředním přijetím ženy do azylového zařízení) s týranou ženou probrat celou historii násilí, vyplnit Dotazník na identifikaci rizikových faktorů. Situaci a jednotlivé body dotazníku s ženou probrat a následně vyhodnotit. Na základě vyhodnocení zjištěných faktů pak klientku seznámit s riziky jejího vztahu. To jsou kroky, které by se neměly odkládat.

Pokud vyhodnotíme závažné ohrožení klientky a sdělíme jí, že jí přijmeme do utajeného azylového domu, jednoznačně by mělo následovat sepsání tzv. Bezpečnostního plánu a jeho probrání s klientkou. Důležité je především vysvětlit, že všechna navrhovaná opatření vedou k zajištění jejího bezpečí a klidu v azylovém domě, aby je násilný partner nevyprávěl. Protože

pak by její pobyt v tomto zařízení ztrácel smysl.

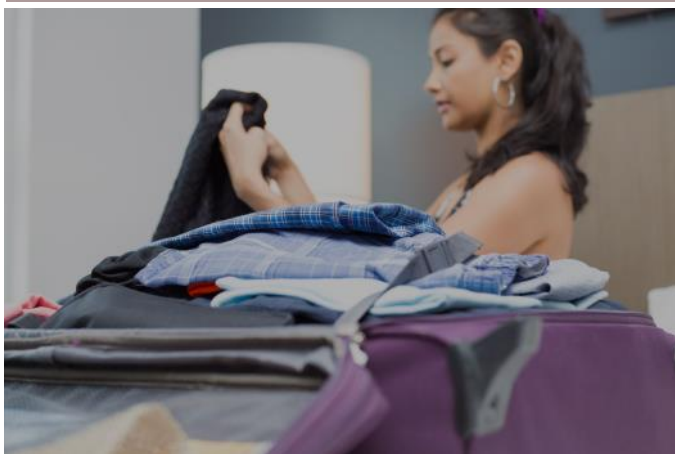
Pravidla bezpečnosti v zařízení, které má především zajistit bezpečí pro oběť a její děti, ohrožené na životě násilným partnerem, jsou logicky odlišná, od jiných azylových domů. Samozřejmě se nejedná o nějaký vězeňský řád, ale například není možné v azylu přijímat návštěvy.

Na základě mých zkušeností by se neměl používat stejný obecný bezpečnostní plán pro všechny klientky. Samozřejmě že některé body se opakují. Mezi obecná pravidla patří například nezveřejnění adresy AD, informace, že zde nemohou být přijímány návštěvy, či že klientka by neměla být doprovázena k domu AD cizí osobou. K dalším obecným bezpečnostním zásadám patří doporučení, že je nutné si vyměnit SIM kartu u telefonu, či vypnout mobil s identifikátorem pohybu, nepoužívat sociální sítě, nedávat tam žádné informace o sobě a svém aktuálním pobytu. Tyto informace mohou být navíc uvedeny v Domácím řádu. Bezpečnostní plán by měl především cílit na opatření „šitá na míru“ pro jednotlivou danou ženu s ohledem na její ohrožení. Proto je důležité, aby u sestavení tohoto bezpečnostního plánu vždy byla i klientka a aktivně se na jeho přípravě podílela.

Vysvětlit a pochopit

Pokud chceme přijmout ženu vysoce ohroženou závažným násilím, i pro ni je důležité, aby vše proběhlo přátelskou, vstřícnou formou. Bezpečnostní plán není seznam či diktát předpisů a opatření. Klientka je především musí pochopit, ztotožnit se s nimi na základě vlastního náhledu na svoji situaci a možná nebezpečí, které jí hrozí. Rozpoznat a přijmout, že se nejedná o nějaké diktované omezení, ale o praktický návod,

aby ona, její děti, další klientky ale i sociální pracovnice v azylovém domě, byly v bezpečí, je pro bezproblémový pobyt klientky klíčové.

Mimořádně důležité je proto po nástupu do utajeného azylového domu se k bezpečnostnímu plánu s klientkou opakovaně vracet a probírat jednotlivé body. Tady je třeba si vyhradit na tuto činnost dostatek času a kontaktů. To je současně nejlepší cesta předcházení možných prohrůšků a problémů. Nesmíme zapomínat, že během pobytu v azylovém domě se mění postoj klientky, její reálná situace. Počítat musíme (klientka se cítí dobře, je v bezpečí, v azylovém domě je spokojená,) že po určitém čase může dojít k podceňování nebezpečí. Je třeba počítat ale i s pocity osamění, se sliby násilného partnera, že se již změnil, klientku miluje, nikdy jí neublíží, s tlakem právních zástupců násilného partnera, aby s ním hledala možnost dohody, sešla se s ním atd. To vše může vést k opuštění či nedodržování zásad bezpečnostního plánu.

Pokud dojde ke změně (např. násilný partner jí pronásleduje, či soud stanoví styk dítěte s otcem, či chce odjet k příbuzným na víkend atd), je nutné na to pružně reagovat a bezpečnostní plán doplnit. A samozřejmě s klientkou důkladně ale empaticky probrat.

Dívat se a vnímat

Po celou dobu pobytu klientky v azylovém domě je třeba si všimnout jejího chování, a tak verbálního, tak neverbálního, jejich emocionálních reakcí, psychosomatických obtíží, zda se u ní neprojeví tendence k vyhýbavému chování atd. Důležité je totiž včas objevit, zda klientka netrpí tzv. syndromem týrané ženy nebo posttraumatickou stresovou poruchou (PTSP). Zde je třeba vycházet z toho, že klientka sama o tom nezačne mluvit, protože často ani nerozpozná, že syndromem či PTSP trpí. Cílem je porozumět klientce, správně si vyložit důvody jejího chování, a z toho správně vyvodit co je pro její ochranu, potřeby, bezpečí a podporu dělat, jak si některé chování vyložit a jak na ně reagovat. Pozornost je třeba věnovat i těm klientkám, které trpí přehnanou úzkostí. Všechny tyto projevy mohou významně ovlivnit chování klientek a vést k problémům během pobytu v azylovém domě.

Základem poznání, proč se klientka chová a jedná tak či onak je komunikace, důsledné vracení se k dotazníku, který klientka vyplňuje při vstupu do azylového domu, analýza projevů a chování s cílem klientce maximálně pomoci. Důležitá je i týmová práce. Klientky si totiž velmi pozorně všimají, jak se v azylovém domě pracuje, zda pracovnice tvoří jednotný tým, či mezi nimi

existují rozpory, protikladné názory. Velmi dobře odhadnou, s jakým požadavkem či problémem za kterou pracovníci jít. Významné je i zamezení, aby nedocházelo k vytváření koalic mezi klientkami vůči druhým klientkám či vůči sociálním pracovnícím.

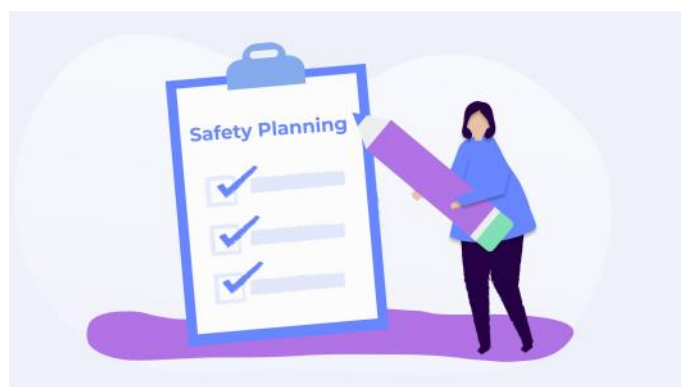
Vždy je třeba zdůrazňovat, a na to se občas zapomíná, že klientka ohrožovaná či pronásledovaná násilným partnerem svým jednáním, dodržováním bezpečnostního plánu chrání nejen svůj život a zdraví, ale i své děti, ale i životy a zdraví dalších klientek ale i sociálních pracovníc. Specializovaný azylový dům pro oběti domácího násilí má jiné nároky na bezpečnost a práci s klientkami. Pokud se přes všechnu snahu, pochopení motivů jednání klientky ukáže, že nechce z nějakého důvodu bezpečnostní plán, na kterém se při sestavení podílela a podepsala ho, dodržovat – je to zcela na jejím rozhodnutí – pak by měla využít možnosti v jiných azylových zařízeních AD, kde jsou např. povoleny návštěvy.

Zdena Prokopová, socioterapeutka

Na základě mých zkušeností by se nemělo používat stejný obecný bezpečnostní plán pro všechny klientky. Samozřejmě že některé body se opakují.

Mezi obecná pravidla patří například nezveřejnění adresy AD, informace, že zde nemohou být přijímány návštěvy, či že klientka by neměla být doprovázena k domu AD cizí osobou.

K dalším obecným bezpečnostním zásadám patří doporučení, že je nutné si vyměnit SIM kartu u telefonu, či vypnout mobil s identifikátorem pohybu, nepoužívat sociální sítě, nedávat tam žádné informace o sobě a svém aktuálním pobytu.

Jde o únos, nebo o to, aby matka s dítětem byla v bezpečí?

Ví ta maminka, že unesla dítě? Přece se jedná o únos, když otec dítěte s odchodem ženy a dítěte ze společného domova nesouhlasí....

Tato otázka sociální pracovnice z jistého krizového centra, na které jsme se obrátili při hledání návazného krizového ubytování pro ženu, která je obětí domácího násilí a z obav o život z domova se svým dítětem odešla, mě zaskočila. Znovu mě přesvědčila, že přes všechny osvětové a informační kampaně, skutečné povědomí o problematice domácího násilí, jeho složitosti, je stále nedostatečné.

Pokud mě týrá partner, dochází k dlouhodobému psychickému i fyzickému násilí, kdy je napadáno i dítě, je někdy nutné v zájmu zachování zdraví i života z takového vztahu včas odejít. Z pouhého pudu sebezáchovy. Násilní partneři, ale chtějí mít moc a kontrolu nad svou obětí, chtějí znát, kde se ukrývá, kam odešla a v odchodu ji zabránit, či ji donutit k návratu. K tomu využívají mimo jiné právě obvinění z únosu dětí.

Oběť domácího násilí je nejvíce ohrožena, a to i na životě, právě v době, kdy partner očekává, že oběť se chystá z takového vztahu odejít, nebo když již žena podala například žádost o rozvod.

Jen v loňském roce bylo zavražděno svým partnerem 23 žen a 8 dětí. Tato čísla jsou možná ještě daleko vyšší, bohužel oficiální statistika neexistuje, čerpáme pouze z uveřejněných mediálních zdrojů. V letošním roce evidujeme již 11 zavražděných

žen, obětí domácího násilí. to byly ty, co neodešly z různého důvodu včas.

Útěk, odchod v zájmu zachování života, je často jediné řešení, pro zachování fyzického a psychického zdraví ženy, ale hlavně dítěte. Které bývá často svědkem násilí či rovněž obětí.

Proto je důležité, aby každý, kdo pracuje v krizových centrech, znal složitost a komplexnost problematiky násilného vztahu, dokázal vyhodnotit rizika, případně nebezpečí a uměl správně poradit, jak postupovat v těchto případech. Samozřejmě při dodržování všech práv a zákonů.

Na prvním místě musí být zajištění bezpečnosti oběti a jejích dětí. Odchod od násilného partnera je proto třeba bezpečně připravit. V našem případě považuji za správné, že teprve po odchodu z prostředí, kde mi jde o život, po nalezení útočiště a bezpečí je možné a nutné informovat násilného partnera. Že žena a dítě odešly z důvodu zajištění bezpečí pro sebe a dítě. Že samozřejmě o zdravotním stavu dítěte, o jeho životě, budou násilného partnera pravidelně informovat. V případě, že se jedná o nezletilé dítě, je bezpodmínečně nutné tuto informaci předat OSPOD.

Zdena Prokopová, socioterapeutka

Azylové ubytování pro oběti násilí: co ukázala statistika

Stydím se o tom mluvit co se u nás děje. Manžel mě bije. Je mi líto, že v takovém prostředí musí žít naše děti. Mám strach. O sebe i děti. Nedávno, dcera mě bránila, jí dal partner taky facku. Včera mi dcera (je jí dvanáct) řekla, že někde četla, jak otec zastřelil děti i jejich maminku. Bojí se, aby se něco takového nestalo i u nás. Čtyřletý syn na mě křičí tak, jak to slyšel u partnera, hází po mně věci. Potřebujeme odejít, někam, kde by nás partner nenašel.....

To je jedna část telefonátu s žádostí o poskytnutí utajeného azylového bydlení, jedné ze služeb, které poskytujeme jako ROSA-centrum pro ženy. Tato žena s dětmi pobývala v azylovém domě téměř rok, než se podařilo zajistit svěření dětí do péče a pomoci najít vhodné vlastní bydlení.

V roce 2022 využilo služeb azylového domu ROSA-centrum pro ženy, 31 žen a 34 dětí.

Malá statistická sonda, kterou jsme udělali na základě informací od 29 klientek azylového domu (dvě klientky nebyly oběťmi násilí ze strany partnera či manžela) ukázala, že po zastavení násilí a zajištění bezpečí a vyřešení svěření dětí do péče, dalšími hlavními problémy žen v roce 2022 byly ekonomická situace, problémy s dopady násilí na děti a v neposlední řadě i stoupající brutalita napadení. Sonda za rok 2022 potvrdila i významný vliv původní rodiny pachatele ale i oběti na výskyt a formu zažívaného násilí. Problémem jsou i závislosti – na alkoholu a drogách. Pěti ženám byla ukončena pobytová služba pro závislost (alkohol 4x, drogy 1x).

Vzdělání klientek azylového domu			
ŽENY		MUŽI	
základní	7	základní	3
vyučená	7	Vyučen	10
SŠ	12	SŠ	13
VŠ	3	VŠ	3

VĚK			
ŽENY		MUŽI	
19-20		19-20	
21-25	2	21-25	
26-30	1	26-30	2
31-40	11	31-40	11
41-50	12	41-50	9
51-60	2	51-60	6
61-65		61-65	
66-70	1	66-70	1

Nápodoba násilného chování, viděné a zažité v původní rodině má vliv na mezigenerační přenos takového chování.

PŮVODNÍ RODINA			
ŽENY		MUŽE	
MATKA	3xalkoholismus matky 2x dysf,k matce 1x matka bije dceru 1xmatka násilí vůči partnerovi 1x matka sebevražda	MATKA	1x špatné vztahy 1x nadměrné trestání 1x přísná matka 1x alkoholismus matky
OTEC	9x bil jeho otec manželku 5x alkoholismus	OTEC	13x jeho otec bil matku 3x alkoholismus 1x násilí otčíma vůči muži

Varující je i vysoký počet útoků na děti. Vedle traumatizovaných obětí totiž nesou důsledky domácího násilí právě děti.

Nejde jen o to, že děti slyší nadávky a výhrůžky vůči matce... zabiju tě, vidí bodání nožem do stolu, facky, škrčení, rozbíjení nábytku.

Zažité násilí dlouhodobě ovlivňuje chování dětí vůči spolužákům již v mateřské škole a základní škole. Zažité či viděné násilí má devastující vliv na budoucí partnerské vztahy. Z naší praxe známe případy, kdy dvanáctiletá dívka užívá silné léky na depresi.

DĚTI SVĚDCI NÁSILÍ					
DÍVKY	SVĚDCI	OBĚTI	CHLAPCI	SVĚDCI	OBĚTI
0-5	8		0-5	9	4
6-10	2	1	6-10	6	4
11-14			11-14	3	1
15-18	1	1	15-18	4	3

Přítom stále od právních zástupců agresorů slyšíme: je to vzorný otec, kterému záleží na budoucnosti dětí. Má děti rád, kupuje jim drahé dárky, jezdí s nimi na dovolenou, stará se o jejich budoucnost. Děti přece nenapadá! Naše statistika vypovídá že je vysoký i počet dětí, které jsou i objektem násilí.

Většina klientek (83 %), uvedla, že zaznamenaly nárůst brutality při napadení partnerem. Strach, že ji partner zabije pocívalo 72 % dotázaných žen., obavy z partnera 90 procent dotázaných.

Bezpečí doma necítí	23 x	79 %
Nadměrná žárlivost partnera	25 x	86 %
Partner vlastní zbraň	5 x	17 %
Útoky jsou brutálnější	24 x	83 %
Potřeba ošetření po útoku	17 x	58 %
Partner nadává dětem	16 x	55 %
Partner napadl děti	10 x	34 %
Partner napadl dom. zvíře	7 x	24 %
Obavy z partnera	26 x	90 %
Strach, že ji partner zabije	21 x	72 %
Během roku vyhledala pomoc	20 x	69 %
Už se pokusila odejít	16 x	55 %

Psychické násilí	Výskyt u 29 sledovaných klientek
Ponižování, zesměšňování	29x
Vydírání, zastrašování	29 x
Výhrůžky zabitím	21 x
Nadávký, vulgarismy	28 x
Kontrola, zákazy, příkazy	27 x
křik	27 x
Omezování a izolace	27 x
Žárlivost partnera	25 x
Vyžadování poslušnosti	29 x
Výhrůžky sebevraždou	18 x
Výhrůžky zbraní	10 x
pronásledování	14 x
Jiné psych. násilí	15 X

FYZICKÉ NÁSILÍ	VÝSKYT U 29 SLEDOVANÝCH KLIENTEK	PROCENTNÍ POMĚR
Opakované facky	23x	79 %
Bití, rány pěstí	24	83 %
Bití do hlavy	21	72 %
Bití v těhotenství	9	31 %
škracení	19	65 %
kopání	22	66 %
Sražení, pády	21	72 %
Ohrožení stříelnou zbraní	3	10 %
Ohrožování nožem	6	20 %
Trhání vlasů	7	24 %
Kroucení rukou	14	48 %
Jiné fyzické násilí	9	31 %

Sexuální násilí

Vynucený sex	10x	34 %
znásilnění	5x	17 %
Nepříjemné praktiky	6	20 %
Další sex. násilí	4	13 %

Závislosti u partnera

Alkohol, drogy	21x	72 %
Již spáchal trestný čin	11	38 %
V podmínce	13	45 %
Zažil jako dítě týrání	16x	55 %

Délka vztahu před nástupem do azylového domu

0–5 let	12x
6–10 let	8x
11–15 let	4x
16–20 let	1x
Nad 20 let	2x
Neuvedeno	2x

Dluhy – trvalý problém

Podle analýzy v roce 2022 měla třetina žen, které využily azylové služby, dluhy. Řada z nich čelila exekucím. Dluhy se pohybovaly v řádu i mnohatisícových částek. Některé klientky nebyly schopné přesně uvést dlužné částky ani počet exekucí. Ze zadlužených žen se podařilo během pobytu v azylu uhradit dluhy pouze jedné klientce.

Prakticky každá klientka, která přichází do azylového domu, i když nebyla zadlužená, musí řešit ekonomické problémy.

Ekonomická situace klientek před nástupem do azylového domu. Ekonomické násilí zažilo 24 klientek (z 29).

Partner nedává žádné peníze	24x	83 %
Partner dává málo peněz	22x	76 %
Žena si musí říkat o peníze	13x	49 %
Žena má zákaz pracovat	9x	31 %
Žena musí odevzdávat všechny peníze	11x	38 %
Další ek. omezení	6x	21 %

K tomu, že se podařilo ženě, jejímž příběhem jsme otevřeli tento článek, efektivně pomoci, přispělo to, že žena se sociálními pracovníci ROSY aktivně během pobytu v azylovém domě spolupracovala. Spolupracují ženy obecně mají vysokou šanci pochopit a zpracovat zažitou traumatickou zkušenost, pochopit cyklus násilí, pochopit že se nejednalo o nějaké rodinné konflikty a hádky, ale o domácí násilí. Kdy druh, manžel, otec má představu, že má právo bezhraničně kontrolovat, že má faktickou moc nad druhými, že pouze on stanovuje pravidla a podmínky života v rodině. Takové poznání a pochopení je začátek skutečné změny situace, protože vychází z pochopení životní situace, do které se žena dostala.

Rozhodnutí nevrátit se k partnerovi, začít samostatný život bez násilí ale musí být výlučnou záležitostí klientky. Při práci s oběťmi domácího násilí je ale třeba počítat, že některé ženy se k násilnému partnerovi z různých důvodů vrací. Z 29 klientek v roce 2022 se k partnerovi vrátily 2 ženy (7 %).

Marie Vavroňová,
statutární zástupkyně ROSA—centrum pro ženy

Nadměrná žárlivost je klíč ke dveřím partnerského násilí

Žárlivci se stávají obětí svých utkvělých představ o nevěře svých partnerů. Ty jsou založeny na žárlivcově přesvědčení, že vinni jsou vždy a za všech okolností ti druzí. Vůbec jim nezáleží na tom, že partner všechna obvinění popírá, že se chová úplně jinak, než on si myslí, že nemá po ruce žádné důkazy. Zdůrazňuje, jak trpí, protože toho druhého miluje a on či ona mu takhle oplácejí, říká psycholožka Radana Štěpánková.

Důkazy si permanentně opatřuje ve své fantazii. Nedbá na logiku, realitu. Přišla pozdě domů o půl hodiny.....Prý zácpa v dopravě, to určitě. Říkala, že jde s kamarádkou, ale šla určitě s chlapem. Je mi určitě nevěrná. Chce na věčirek, aby se mi tam spustila s kolegou. Dívá se na každého chlapa, já ji už nestačím. Když potkala kolegu, smála se na něj tak, jak nikdy na mne. Těší se do práce, určitě ne na to, jak si zapracuje.....Proč telefonuje a neukáže mi číslo.....No to ne, proč si bere tak krátkou sukni do práce..... Proč se tak líčí, vždyť jde jen do práce....

Praktickými dopady takového jednání je neustálá kontrola a slídění. Žárlivec vybírá ženě oblečení, schvaluje její líčení. Partnerka mu musí popisovat trasu cesty z práce domů, žárlivec má přesně na minuty spočítanu délku chůze či jízdy. Někdy není ani schopen dělat nic jiného, než řešit údajnou nevěru a partnerku kontrolovat. Musí toho hodně stihnout. Kontroluje maily a telefonáty. Kontroluje spodního prádlo, na kterém hledá stopy nevěry. Neustále probíhají doma výslechy,

„kontrolní otázky“ kde všude byla a co dělala v průběhu dne. Partner/ka je bombardován v průběhu dne maily a telefonáty, či požadavky, aby volal během dne žárlivci každou půl hodinu.

Žárlivec vše pro okolí i sebe sama zdůvodňuje tím, jak silně partnerku miluje, nemůže bez ní žít, dává jí vše co může a ona mu odplácí nevěrou, koketérií, zájmem o druhé. Žárlivost dostává ve vrcholné fázi podobu totální izolace partnerky, od rodiny, přátel. Má podobu zákazu chodit do práce, na nákupy. Žárlivec vyžaduje neustálé projevy přízně, oddanosti. Přitom hlídá každý pohled, slovo partnerky. Znenadání navštěvuje partnerku na pracovišti, chce seznámit s kolegy, vedoucím, vyžaduje přehled o pracovní době a pohybech na pracovišti partnerky. Partner požaduje totální kontrolu nad životem partnerky. Chce v ní současně vyvolat pocit viny, že její chování je nepřijatelné, je pravým a jediným důvodem partnerova utrpení. Žárlivec chce mít nad svojí partnerkou moc.

Někdy jde o život.

Kontrolující chování je nedílnou součástí dynamiky násilných vztahů. Ve vztazích, kde se vyskytuje domácí násilí je žárlivost v nějaké formě přítomna ve většině případů, zdůrazňuje socio-terapeutka Zdena Prokopová. Vrcholem patologického žárlení je totální izolace a fyzické násilí za údajně prohřešky a zradu, které ovšem existují jen v představě žárlivce. Žárlivec je šířán svými pocity, skutečně fyzicky i psychicky trpí. Žárlivost proto může vést až k smrti partnerky. Tu pak žárlivec opět svádí na oběť. Miloval jsem ji tak moc, že bez ní jsem nemohl žít. Bylo to z velké lásky....Kdyby mne poslechla a chovala se normálně, nic by se nestalo. Je to všechno její vina. Žárlivec je přítom na své oběti závislý, říká psycholožka Radana Štěpánková.

Žárlivci nejsou současně schopni přijmout zodpovědnost za svou žárlivost. Podle nich je příčina trápení pouze v jejich partnerovi. Podstata problému žárlivosti tkví v malé sebedůvěře žárlivce. Příčina utrpení, který v sobě žárlivec cítí je hluboké zranění, které člověk v sobě nese. Mnohdy se kombinují v různých variantách potíže v sebelásce, sebeúctě, sebedůvěře s různě propletenými vztahy k rodičům a vztahem mezi nimi, uvedla pro Newsletter ROSA Štěpánková.

Žárlivost je tak vlastně důkaz přehnané závislosti na podezíraném partnerovi. Psychika žárlivce vykazuje podle Štěpánkové rysy shodné s dětskou psychikou. Dítě si pláčem vynucuje své

potřeby a pozornost, dítě rovněž zaměňuje fantazii a skutečnost, chce více lásky, nežli je schopno poskytnout. Dítě rovněž neumí žít s nejistotou – vytvoří si imaginární svět, magické myšlení. Uvažování žárlivce je tak zkreslené silnými pocity, díky tomu dochází k základnímu chybnému myšlenkovému předpokladu, který zní: Protože partner nemůže dokázat svou věrnost, je nevěrný. Takovému myšlení říkáme katathymně zkreslené a přináší dotyčnému jedinci celou řadu nelogických kotrmelců. Ve vztahu žálí ten, který je závislejší, má pocit, že se o sebe nepostará, když přijde o vybraného partnera ať po stránce ekonomické, společenské nebo citové. Sebeobviňování pak žárlivci nevědomky přenášejí na svého partnera.

Lze se ze žárlivosti vyléčit?

Uvažujeme-li o léčbě či snaze se žárlivosti zbavit, je nutné si především uvědomit, že partner, objekt žárlení, není a nemůže být terapeut žárlivce. Nápad, že tím, že ve všem žárlivci ustoupím, vyhovím mu, začnu se sebeobviňovat, že kdyby se chovala jinak, partner by nežárlil, by ho žárlivosti zbavila, je nereálná. Tento postoj jen posílí žárlivce v jeho kontrole a žárlení. Žárlivost nelze zamezit ani pokud by se oběť žárlení snažila ve všech požadavcích žárlivci vyhovět, totálně ztratila svobodu a svoji osobnost. Nadměrně žárlivý člověk by měl v každém případě vyhledat pomoc odborného pracovníka.

Způsoby projevení žárlivosti korespondují s tím, jak reaguje objekt žárlivosti, jak žárlivec vycítí, co si může dovolit, zdůrazňuje Štěpánková. Bohužel žárlivec připravuje pro sebe i partnera vztah bolestivý, debaklový, který obvykle dříve nebo později končí rozchodem. Žárlivost je zabiják každého vztahu a klíč, kterým se otevírá prostor pro partnerské násilí.

Prvním a zásadním krokem ke změně, je především ochota na sobě pracovat, ochotu přijmout na sebe náhled, že vina je ve mně. Schopnost své chování pojmenovat. Možnost zbavit se žárlivosti proto vyžaduje vytrvalost, schopnost a ochotu pracovat na sobě, najít na sebe realistický pohled, zamyslet se nad svojí rodinou, rodiči,

Vše, co cítíte k sobě, se projevuje ve vašem vztahu k ostatním lidem. To platí i u žárlivce. Pokud si nevěříte, nevěříte ani druhým. Pokud se nemáte dostatečně rádi, podvědomě nevěříte, že by druzí mohli mít rádi vás, dodává Štěpánková.

Partnerka žárlivce však může ke změně přispět. Především tím, že nesmí se žárlivcem diskutovat a vést dlouhé debaty o tom, proč ji podezírá, že je to zbytečné, falešné atd. Pokud následuje pronásledování, nezbyvá nic jiného než říci: „Přestaň nebo odejdu. Je správné respektovat intimitu svého partnera ale zároveň hájit tu svoji – nepřístupit na žárlivcovu snahu zrušit meze intimity.

Je-li situace již zacyklená, nezbyvá nic jiného než říci: „Začni se léčit a uzdrav se nebo se budeme muset rozejít. Žárlivec totiž dokáže zničit druhému život, dokáže i ze žárlivosti zabít.

Typy žárlivosti

Pseudožárlivost

S pseudožárlivostí se setkávám v partnerství, které není zdravé rovnováhou mezi dáváním lásky a dostáváním. Např. jeden z partnerů není plně psychicky přítomen ve vztahu, ať protože neuzdravil své srdce z rozchodu v minulosti, nebo upřednostňuje rodiče, dítě či nějaký koníček. Jeden partner vnitřně neprožívá exkluzivitu partnerství a druhý to cítí a snaží se lapit nepolapitelného a postupně se jeho citění a chování dopracuje k žárlivosti. Za pseudožárlivost také považuji situaci, kdy člověk cítí, že partner ve vztahu tak nějak psychicky chybí, že se vzdaluje, že se chová jinak než dřív ať už z důvodu paralelního vztahu nebo citového ochlazení z jiné příčiny. Je přirozené, že člověk pokud nedostane pravdivou odpověď od partnera, pátrá po tom, proč tomu tak je, co mu zůstalo skryto, v čem je klamán. Pokud člověk chce pouze znát pravdu a podle toho se zařídit, pak se nejedná o pravou žárlivost.

Žárlivost – téměř mimo Vás

Můžete o sobě říci, že nemáte problém partnerovi důvěřovat v běžném životě běhu, neřešíte jeho kontakt s jinými osobami opačného pohlaví. Pouze občas máte chuť vědět více podrob-

ností o tom, kdo partnerovi píše, kde byl a co dělal. Uspokojí Vás obyčejná odpověď.

Žárlivost vnitřní

Vnitřně se bojíte o partnera, aby neodešel/a za jinou, vedete v sobě vnitřní dialogy a máte své pochybnosti. Mlčky pozorujete. Podezíranému se našťěstí nesvěřujete.

Žárlivost otravná

Vedete s podezřelým nekonečné diskuze podobné nekonečnému výslechu. Kladete opakující se otázky. Odpovědi pro Vás jsou neuspokojivé. Takové diskuze dříve nebo později vedou k hádce a vy jste nespokojen/a stále.

Žárlivostní posedlost

Toužíte mít dohled nad vším, co milovaná bytost dělá nebo říká. Pronásledujete, kontrolujete, sledujete, mobil, diář, kapsy... Chcete milované bytosti omezit kontakty s jinými lidmi a kontrolujete je. Vymýšlíte a třeba i realizujete praktiky, za které by se nemusela stydět tajná služba. Žárlivost také můžeme rozdělit podle způsobu projevu ve smyslu dominance či submise, obojí je forma agrese.

Žárlivec dominantní

Takový žárlivec se cítí nadřazen, na vztahu je jakoby méně závislý a má tendenci zaujímat k partnerovi vztah majetnický. Dominantní žárlivec je pln vzteku, je často krutý a mstivý. Vymáhá různé podrobnosti skutečné či domnělé nevěry a nikdy nemá dost, také pro něj nikdy nemůže být „mrvní poklesek“ odčiněn. Domnívá se, že právo je na jeho straně a v té souvislosti se často cítí uražen a ponížen.

Žárlivec submisivní

Žárlivec submisivní je více citově závislý, více miluje. Jeho žárlení připomíná ufnukané dítě, vyčítá, nařká, tiše vzdoruje a někdy se uchýlí i k vyhrožování sebevraždou. Takovým jednáním svou submisi člověk jen potvrzuje a zhoršuje své ponížené a nedůstojné postavení.

Zdroj: webové stránky Radany Štěpánkové

Příběh: Markéta

Markéta byla svobodná, samostatná, odvážná a nezávislá 21letá žena, když potkala Petra. Petr zaujal Markétu na první pohled, velmi se jí líbil. Ze strany Markéty to byla láska na první pohled, „krásnej Bůh v ten moment“. Markéta vnímala na Petrovi atraktivní vzhled, vystupování a příjemný hlas. Dělal na ni dojem úspěšného, vyrovnaného člověka, když se poprvé setkali na pracovním pohovoru. Petr byl ředitelem kanceláře, Markéta v roli uchazečky na pozici sekretářky. V ten moment netušila, že se jejich životy protnou na celých 21 let a vlastně svým způsobem už navždy.

Petr byl starší o 13 let. Markéta si během pohovoru na Petrovi všimla snubního prstenu i fotky syna, kterou měl v rámečku na svém stole. Několik dní po úvodním pohovoru obdržela Markéta od Petra zprávu, že je přijata. V ten moment byla nejšťastnější ženou na světě.

Pracovní vztah přerostl již po třech měsících ve vztah velice osobní. Následovalo pětileté období randění, kdy jeden po druhém nic nechtěli. Během této doby proběhl i pokus o rozchod, však Petr byl ženatý a měl syna Míšu. Ani Markéta, ani Petr to však bez sebe nevydrželi a opět se k sobě vrátili. Petr se po pěti letech vztahu rozhodl, že se rozvede. Svě ženě řekl o Markétě a Markétu v to období vůbec poprvé napadlo, že se setkala s psychickou formou násilí, avšak o mnoho let později jí došlo, že kořeny problému sahají daleko hlouběji.

Petrova žena totiž nechtěla sdělení o rozvodu akceptovat a začala na Markétu vyvíjet velmi silný nátlak, vyhrožovala jí, zavražďovala. Markétina pevná linka byla zahlcena vzkazy poté, co přestala telefon zvedat, byla konfrontována výhrůžkami, že bude zmlácena. Petrova žena tehdy osobně konfrontovala i Markétinu matku, kdy před jejím domem a za přítomnosti syna, tehdy 9letého Míši, křičela na Markétinu matku nadávky na účet Markéty. Tento tlak trval do té doby, než celou věc Markéta nahlásila na policii, poté Petrova žena s výhrůžkami přestala. Co tehdy možná Markétu překvapilo, byl Petrův nezúčastněný přístup, situaci zlehčoval, možná se i dobře bavil.

Že vztah Markétiných rodičů nebyl zrovna šťastný, si Markéta připustila až mnohem později, zrovna tak fakt, že tento vzorec kopírovala ve svém budoucím vztahu, právě s Petrem.

Rodiče Markéty se během celého jejího dětství hodně hádali, otec matku slovně ponižoval, shazoval. Matka byla velmi přetížena, celá domácnost ležela na ní, táta navíc dost pil. Matka pak často brečela u Markéty v dětském pokoji, každou chvíli ji bolela hlava a Markéta matce nosila mokré žínky a přikládala obklady na čelo s nadějí, že jí bude lépe. Za otcem pak chodila s prosbou, že by se měl mamce omluvit, maminka hodně brečí a měli by se usmířit. To se ale nikdy nesesetkalo s úspěchem. Navíc si v sobě Markéta, na základě častých výtek a kritiky ze stran obou rodičů, vypěstovala pocit viny, že je bordelářka, neuklízí po sobě, špatně se učí, přiděluje starosti. Do života tak dostala velmi silné poselství: „ženy ze vztahu neodchází, ženy vydrží vše“! To se jí pak v budoucnu pěkně propojilo.

Markétu si Petr nastěhoval do svého domu následující den poté, co se jeho první žena odstěhovala. Tehdy Petr Markétě sliboval, že dům prodá a spolu si postaví dům nový. Markéta do té doby s žádným jiným mužem nesdílela společnou domácnost, neměla tak s čím porovnávat. Navíc často měli doma i Petrova syna Míšu. Markéta měla s dětmi zkušenost, působila jako au pair v Rakousku a k dětem ji to vždy táhlo. Někdy však docházelo mezi Markétou a Petrem k neshodám kvůli Míšovi a Petr dal Markétě jasné ultimátum. Nerad by si přece vybíral

mezi Míšou a Markétou.

Znamení zvěrokruhu panny Petr naplňoval stoprocentně. Byl velmi úzkostný na dodržování pořádku v domě a v Markétě tak umocňoval pocit zahrnutý už z dětství, že je bordelářka.

„Jak je možné, že nejsi tak rychlá, kde je nákup, kde je jídlo, kdy se bude vařit a jak to, že jsi neutřela tohle, kde mám vyprané ponožky, kde mám vyžehlené košile?“

„Jak je možné, že nestíháš? I Blanka, ať už byla jakákoliv, to vše rychle stíhala a vždy měla ještě čas si sednout a přečíst knížku.“

Dům byl velký a Petr od Markéty očekával, že povinnosti s domem spojené převezme v plném rozsahu. Však Petr byl ten, kdo vydělával peníze a bylo přece automatické, že Markéta se stará o provoz. Markétě se začalo snižovat sebevědomí, přestala se těšit domů z práce a zjišťovala, že dům pro ni pociťově není domovem. Až zpětně si uvědomila, že o víkendech cítila obavy jít si na chvíli odpočinout na pohovku, aby to Petr neviděl.

Markéta se při práci a péči o dům pustila do kombinovaného studia. Petr byl na ni pyšný, u něj v původní rodině se vysokoškolské vzdělání nosilo. Brzy se mu to ale přestalo líbit, protože kombinace Markétiny práce a studia ohrožovala Petrův komfort. Petr proto Markétě doporučil, aby si na papír napsala vše, co má na starost, k tomu si seřadila priority a něco z toho vyloučila, protože přece vše se zvládat nedá. „Můžeš si vybrat. Můžeš si vyndat práci, školu, nebo mě.“ Markéta tehdy opustila školu. Říkala si, že Petra opustit nemůže, přece se rozvedl kvůli ní a také jak by to působilo na Míšu. Uvědomovala si však, že není šťastná a nevěděla proč. Petr vídával Markétu často brečet. Zásadně to ale přehlížel, rozčilovalo ho to a nikdy se nezeptal proč. Nestaral se a ani ho příliš nezajímalo, když byla nemocná či jinak projevovала své emocionální rozpoložení.

Těhotenství bylo pro Markétu uklidňující období, cítila, že je situace doma neutrální a po necelých 3 letech společného soužití přišel na svět syn Sebastian.

Když bylo Sebastianovi půl roku, rozhodl se Petr, že si pořídí firmu

ve městě vzdáleném asi 2,5 hodiny jízdy autem od bydliště. Znamenalo to, že Petr jezdil v neděli večer tam, v pátek se vracel domů. Markéta se v domě za Prahou cítila hodně sama, kamarádky chodily do zaměstnání, děti neměly.

Když přijel Petr na víkend domů, měl snahu postarat se o syna. Často trval na tom, že ho bude koupat, což Sebastian odmítal, byl fixovaný na svou matku. Markéta tak slyšela synův pláč až z horního patra z koupelny.

Později se Markéta přistihla, jak se před příjezdem Petra domů snažila eliminovat jeho špatnou náladu, „bude přijíždět tatínek, musíme to tady uklidit“. Podle Petra musely být věci srovnané na svém místě a nesnesl, když nebyly, psychicky ho to rozhazovalo. Přes víkend Markéta hlavně vařila a Petr čerpal energii na zahradě, stál o klid. Vše ho rozptylovalo, Markéta před ním chodila po špičkách, necítila se být doma a postupně zjišťovala, že se se Sebastianem cítí lépe, když Petr doma vůbec nebyl.

Markéta se Petrovi snažila maximálně vyhovět, uklízet podle jeho představ. Zase cítila, jako by byla 16letá holka a Petr byl její táta. Co se snažila dělat v dětství, to dělala ve vztahu s Petrem. Doufala, že ji Petr ocení, pochválí, tudíž ji bude mít rád. To se však nikdy nedělo.

Ke společné stavbě nového domu nedošlo. Petr Markétě argumentoval tím, že by stejně nebyla schopna postarat se o stavbu, a tudíž se nic prodávat nebude. Až o několik let později Markéta zjistila, že si Petr nepřál žádný společný majetek, stejně tak jako závazek v podobě manželství. Markétu to celou dobu silně zraňovalo a bylo pro ni velmi citlivým tématem.

Petr se i doma choval jako typický generální manažer, nediskutoval, cítil se být nadřazený. Tak se choval ke všem. K Markétě, v zaměstnání a později i ke svým dvěma synům. Petr vždy hodně posuzoval lidi dle toho, jakou mají práci, kolik si vydělávají peněz a podle toho s nimi komunikoval a zacházel.

Když Markéta nechtěla uhnout ze svého názoru, začali se hádat. Petra to nabíjelo, vyřval se. Markétu naopak vysilovalo a začala brečet. Po hádce následovaly dny, kdy spolu nemluvili, „trestání tichem“.

Po tichém trestání přišlo sdělení „měli bychom si spolu promluvit“. To se Markétě vždy udělalo vnitřně špatně, stáhl se jí žaludek a věděla, že rozhovor bude hodně nepříjemný.

Petr mluvil a mluvil, zanalyzoval celou hádku a vždy došel k závěru „kdybys tohle, kdybys ty...“ Stalo se, že v hádce Petr utrousil na účet Markéty výrazy jako „kráva, slepice“. Důvodem k hádkám byly paradoxně malé věci, které se točily především kolem úklidu. Markéta se postupně naučila čím dál více

podřizovat. To byl jediný způsob, díky němuž později docházelo k méně hádkám před dětmi, bylo tedy méně negativní energie doma.

Markéta byla zvyklá si hádky zapisovat. Během hádek toho totiž Petr hodně řekl, držel se své časomíry dvacet minut. Nesnesl, aby mu Markéta skákala do řeči. Proto si Markéta zapisovala své pocity a to, na co chtěla po uplynutí dva-

ceti minut reagovat, na co chtěla navázat. Po uplynutí časomíry se mohla i Markéta vyjádřit.

Markétě a Petrovi šla nejvíce komunikace po telefonu, na Petrových cestách z auta, přes telefon se nehádali. Nikdy si však Markéta nedovolila telefonovat Petrovi do práce. To snad jen v případě, že by hořelo nebo šlo o život. Vždycky napsala sms a Petr se ozval tehdy, kdy to jemu vyhovovalo. Práce vždy byla pro Petra vždy na prvním místě před vším.

Petr vydělával velmi mnoho peněz, přesto však finance byly ve vztahu Markéty a Petra velký problém. Markéta neměla o Petrových financích přehled, netušila, kolik Petr vydělává, kolik a za co platí. Nikdy neměli společný bankovní účet a Petr vždy odvětil: „moje finance, já s nimi budu nakládat, jak chci“.

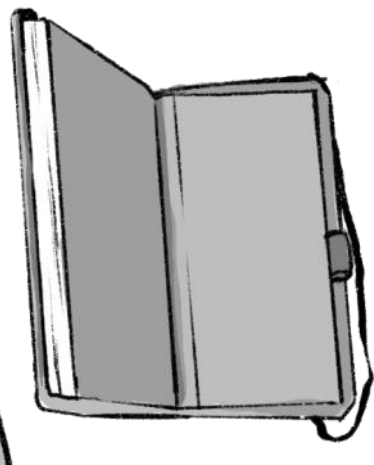
Markéta měla zápisníček, kam evidovala výdaje, které vynakládala za běžný provoz a péči o syna z rodičovského příspěvku. Na konci každého měsíce notýsek předkládala Petrovi ke kontrole. Teprve když výdaje prošly revizí, Markéta si dovolila vyhodit paragony za výdaje, které jí Petr proplatil. Pro Markétu bylo velmi ponižující, když měla notýsek ukazovat. Petrovi řekla až po nějaké době, jak se kvůli tomu cítí ponížena. Petr tedy začal na Markétin bankovní účet vkládat konkrétní částku, se kterou musela měsíčně vyžít. Ve finále to ale v Markétě vzbuzovalo velmi obdobné pocity, „on mi nevěří“. Navíc to v ní probouzelo pocity dítěte, které přijde za rodičem a žádá o peníze. Když Markéta Petrovi vyčítala, že je pořád pryč, reagoval slovy: „tak si to pojď zkusit, tak si vyměníme role. To jsem zvědavý, jak dlouho to vydržíš. Když se ti tady tak nelíbí, tak se vrať, odkud jsi přišla, zpátky k těm slepicím“.

Mezi narozením prvního a druhého syna zůstala Markéta doma. Ve svých 33 letech začala pátrat po tom, proč není šťastná. Vždyť má muže, který vydělává peníze, nebije ji, za jinými ženami nechodí, nepije, mají spolu syna. Markéta pořád věřila, že spolu zůstanou navždy a doufala, že si ji Petr také jednou vezme. Petr věděl, že svatba je pro Markétu důležitá, prostě o to stála. Podle Petra to ale nebylo potřeba. Markéta v cestě pátrání, proč není šťastná, narazila na astrologa, který jí pomohl v uvědomění, že je stále racionální žena, v pořádku po fyzické i psychické stránce. Byť to pro Markétu bylo obohacující setkání, nic konkrétního se ve vztahu s Petrem nezměnilo.

Kluci mezi sebou měli 6,5 roku věkový rozdíl. Když byl druhému synovi Adrianovi 1 rok, rodina jela oslavit narozeniny na hory. Na horách v hádce Markéta překvapivě a znenadání úplně vybuchla a veškerá frustrace a negativní energie šly ven. Petr na konto hádky napsal Markétě dopis, že když je Markéta tak nešťastná a on vše dělá tak špatně, asi zapomněla, že má k dispozici auto pro děti, notebook, telefon a jiné věci, které jí pořídil. „Takže milá zlatá, budeš jezdit jiným autem, budeš zapisovat jízdu, zapisovat spotřebu, vrať mi notebook, nebudu ti platit mobil. A ty boty, co jsem ti koupil k Vánocům, ty mi vrať taky.“

Petr byl ostatně v rámci obdarování Markéty při různých příležitostech narozenin či Vánoc velmi štědrý, což také pak v budoucnu ještě ukázal.

Po příjezdu z hor Petr vše splnil, vše sebral, následovalo trestání tichem. Když si Petr asi po 2 týdnech uvědomil důsledky toho, co se stalo, úplně otočil a začal Markétě věci vracet. Markéta si nevěděla se situací rady, tehdy byla hodně nastartovaná k rozchodu a myslela si, že bude skutečně konec. Zároveň si ale uvědomovala, že odejít nemůže, nemá žádné prostředky. Co by dělala a kam by s kluky šla?

Markéta navrhla Petrovi párovou terapii, k té se ale nakonec nedostali. Podmínkou manželského poradce bylo nejprve setkávání s každým zvlášť. Toho se Petr zúčastnil 3x, Markéta 5x. Petr si totiž myslel, že poradce Markétě vysvětlí, co má ona dělat jinak, aby fungovala dle Petrových představ. Navíc on to vše přeci dělá kvůli Markétě. „Ty jsi se úplně zbláznila, poradce ti není schopný vysvětlit, jak se máš chovat, to já tedy platit nebudu, je to k ničemu. Ničím nám to nepomáhá, jestli si tam chceš chodit a platit si to, tak můžeš.“

To ale Markétě pomohlo získat alespoň částečný náhled na to, že žije v nevyrovnaném a manipulativním vztahu, že Petr je pedantský, extrémní perfekcionista. „Paní Markéto, jste si vědoma toho, že vykazujete známky psychického násilí?“ Markéta začala zjišťovat, co je to manipulace, manipulativní slovo a jak by měl vypadat funkční vztah, což bylo od toho jejího velice vzdálené. Jednou dokonce přišla na to, že jí Petr kontroloval mobil, což ale celkem obstojně poté zahrál do autu. Markéta předpokládala, že když se to stalo jednou, zřejmě to nebylo ani poprvé, ani naposled. Petr se později totiž ukázal jako extrémně žárlivý.

Markéta se radila s právníkem, ten jí ale tehdy poradil, aby ve vztahu zůstala, protože po rozchodu by nedostala vůbec nic. Markéta tehdy neměla žádné své prostředky, a tak se radou právníka řídila.

Markéta se začala věnovat prodeji kosmetiky, to se Petrovi přestalo brzy líbit, vadilo mu, že Markéta tráví víkendy pracovně a jemu chybí servis. Právě díky jedné z víkendových networkingových snídaní si Markéta vyslechla přednášku o metodě Životních map, což jí naprosto pohltilo a dávalo smysl. Věci se daly do pohybu a Markéta absolvovala několikaměsíční výcvik, díky němuž postupně získala náhled na své dětství, na rodiče, dokonce v rámci výcviku absolvovala i kurz zaměřený na partnerské vztahy.

Petr Markétino rozhodnutí překvapivě akceptoval, ba dokonce podpořil. Postupně jí však začal dávat výcvik pěkně „sežrat“. Markéta se pravidelně vracela domů z výcviku s tím, co zase bude a ono vždy něco bylo.

Po výcviku se cítila velmi dobře, posílena, vztah se uklidnil. Petr se zajímal o to, co by si Markéta přála k narozeninám. Petr jí sdělil, že si pro ni připravil něco speciálního. Markéta proto nabyla přesvědčení, že jí Petr požádá o ruku. Tehdy si oblékla hezké nové šaty, Petr se chopil náležitého úvodu jako vždy. Posunul jí obálku s textem, že v poslední době si je vědom velmi hezkého vztahu mezi nimi, za což by jí rád poděkoval, a proto jí zašle na účet 600 tisíc korun. Markéta byla v šoku, Petr byl dojatý za ni a bral to jako životní gesto. V tu dobu ani jeden z nich neměl tušení, že peníze budou opravdu Petrovým životním gestem a pro Markétu a její dva syny cestou ke svobodnějšímu a spokojenějšímu životu.

Petr byl na Sebastiana hodně tvrdý, Sebastian kvůli tomu často brečel, podobal se Markétě, byl více emočně založený. Adrian byl více tvrdý po Petrovi, a tak to s Petrem tak nějak uměl koulet už od narození. Obecně měl ale Petr na syny velmi vysoké nároky, na jejich studijní výsledky a známky ve škole. Časté hádky byly také kolem Sebastianova fotbalu, Petr synovi hrozil, že pokud nebude mít dostatečně dobré známky, na jeho milovaný fotbal nebude chodit.

Markéta Sebastiana naopak ve fotbale podporovala, vozila na všechny tréninky a zápasy a snažila se synovi vykompenzovat

to, že otec ho příliš nepodporuje. Právě po fotbalovém zápase došlo před lidmi k žárlivému incidentu, kdy Petr byl jako smyslů zbavený, před lidmi i mladším synem podezřívá Markétu z nevěry s trenérem. Petr byl vulgární a hlučný, „kráva, děvka, štětka, píča nevděčná“. Markéta byla v šoku a neschopna reagovat. Petr vůbec nevnímal, že je incidentu přítomný mladší syn, byl jako lavina, kterou nešlo zastavit.

Únikem z reality se pro Markétu staly noční telefonáty s kamarádkou, které se alespoň částečně svěřovala. Spojením se však Markétě stal alkohol. Když dům utichl, Markéta si načala lahev alkoholu a telefonovala s kamarádkou, klidně hodiny. Ráno však Markéta fungovala jako obvykle, musela. Bylo to období, které jí pomohlo překlenout fázi do rozchodu. Když přišla Markéta za Petrem, že vztah nefunguje, domluvili se, že si dají týden na rozmyšlenou, co by mohli změnit. Petr však nepřišel s žádným nápadem a Markétě nějaké věci vyčítal. Markétě přišlo, jako by proti ní seděl jiný člověk. Byl chladný, měl chladné reakce a výraz a suše oznámil, že snad ví, s kým žila. V ten moment Markéta věděla přesně, že s Petrem už být nemůže a rozhodnutí v sobě cítila jako definitivní.

Od té chvíle už se Markéta přesunula do hostinského pokoje, který se však nedal zamknout. Petr tam za ní chodil, měl dlouhé monology, fotil a sbíral dokumentaci proti Markétě. Následovaly drsné hádky, ve kterých na Markétu Petr tlačil, zpochybňoval Markétino rozhodnutí, ponižoval ji slovně. Markéta nikdy nevěděla, kdy přijde a co bude následovat.

V hostinském pokoji, který nazývala „špeluňkou“, strávila Markéta ještě téměř celý rok. Spala na matraci, pod polštářem měla klíče od auta a doklady. Kluci tam chodili za ní, viděli Markétu nešťastnou a nechtěli ji nechat samotnou přesto, že ona syny ujišťovala, že situaci vyřeší, ať jdou v klidu do svých pokojů.

Zpětně Markéta zjistila od sociálky, že si Petr vypité láhve fotil. Jednou dokonce pronesl něco ve smyslu, jestli tam náhodou Markéta něco se syny nemá.

Situace gradovala a poprvé v hádce ucítila Markéta pocit vnitřního rozklepání, „teď mi jednu vlepí“. Petr si byl velice dobře vědom toho, že Markétu nesmí uhodit a velmi si to hlídal. Jednou dokonce řekl: „to by se ti líbilo, kdybych ti dal facku, to bys na mě volala policii, vid?“

Právě díky narozeninovému gestu od Petra si Markéta pořídila auto, potřebovala mít jistotu, že už jí nevezme klíče od auta za trest. Vrátila Petrovi klíče od původního auta a pomýšlela si na pronájem bytu pro sebe a syny. Petr jí ještě nezapomněl upozornit, že vůz, který mu vrátí, musí vyčistit a jestli chce, může si sebrat svých pět švestek a jít, nic jí však nedá.

Následující, své 43. narozeniny, už Markéta strávila sama, kluci

byli na táboře. Cítila, že chce být sama, mít den pro sebe. Procházela se, přemýšlela a přála si, ať se něco stane. Velmi brzy Markéta objevila pronájem bytu, u kterého přesně věděla, že je to ono. Do bytu začala postupně převážet základní věci. Petr si ale dával velice záležet na tom, aby mu Markéta neodvezla z jeho domu něco, co jí nepatří. Neopomněl připomenout, že si může odvézt jen to, s čím před 16 lety do domu přišla, nebo co dostala darem. Stejně jí ale nevěřil, a tak se v jeho zamknuté pracovně začaly postupně kupit materiální věci jako skleničky na víno, vysavač, pánve a hrnce, či žehličky a prkno se žehličkou. Kluci vnímali a tušili, co se děje, ostatně na pronájem bytu se byli podívat s Markétou a líbil se jim stejně jako jí.

Nakonec policii zavolal Petr na Markétu, když se z ní pokoušel udělat hysterku. Natáčel ji na kameru a snažil se vyprovokovat k drsné hádce. Policistka Markétě doporučila, aby se stěhováním neotálela, nerada by, aby příště hlídka musela zasahovat u něčeho závažnějšího.

Sebastian brečel, když mu Markéta řekla, že odejdou. Snažila se synům vysvětlit, proč to musí udělat. Nechtěla už, aby jí kluci viděli nešťastnou.

Markéta cítila, že už déle nemůže čekat a když Petr odjel do Německa tři dny poté, co zasahovala policie, chopila se příležitosti a naplánovala akci „kulový blesk“. Udělala vše tak, jak jí právníci doporučili. Vyfotila stav domu před svým odchodem a Petrovi napsala dopis, že odchází. Naházela věci do auta, vše co mohla, doslova namáčkla do kufru, zamkla dům a natočila, jak hází klíče do schránky, odjela a spojila se s právníkem.

Po odstěhování Markéta žila den za dnem, emocionálně, energeticky i finančně. Myslela si, že odchodem to její celé trápení skončí, ale velmi brzy zjistila, že odchod byl jen malý krůček k tomu, co následovalo. Nebyla schopna soustředit se na víc, než na den dopředu.

Petr na začátku sliboval něco, pak úplně obrátil. Nejprve souhlasil s tím, že Markéta bude mít děti ve své péči, později usiloval o péči střídavou. Vše se začalo měnit, bylo to hodně tvrdé. Markéta se musela vyrovnat se strachem, který pro ni měl hned několik podob. Zvládne to finančně? Petr si byl velice dobře vědom Markétiny finanční slabiny, a tak se pokoušel handlovat míru péče o syny za finance a naopak.

Na sociálce, kam ostatně dorazil Petr o krok napřed před Markétou, se jí snažil očernit, udělat z ní alkoholičku neschopnou postarat se o děti. Předkládal tam různé fotky, třeba fotky pytle s vypitými lahvemi. Ty chtěl také použít i u soudu, ale zřejmě právník Petrovi doporučil, ať to nedělá.

Když dorazila na OSPOD Markéta a sdělila svou verzi, teprve pochopila, jak důvěryhodně dokáže Petr vystupovat a působit na lidi.

Markétiným každodenním pocitem byl strach z Petra. Jakmile jí pípla sms, nechtěla zprávu ani číst, stáhl se jí žaludek, bylo jí špatně a nedokázala jasně myslet. Markéta byla zacyklená do

obhajování, když na ni Petr valil vinu, že rozbořila rodinu a svým rozhodnutím tak zničila život i dětem. Z Petrovy strany neustále zaznívaly věty: „Všechno jsi zničila, tak nes důsledky svých rozhodnutí! Alespoň si uvědomíš, co jsi udělala a jak nešťastnou povahu máš“!

První stání opatrovnického soudu se konalo asi 4 měsíce po odchodu z domu. Do zahájení soudu neposlal Petr žádné peníze pro syny, o čemž u soudu lhal a tvrdil, že to není možné, přeci nastavil trvalý příkaz. U soudu lhal i o své výši příjmu a nesouhlasil s výší výživného pro syny, kterou navrhovala Markéta. Během prvního soudního stání nebylo rozhodnuto o péči o syny.

Druhé soudní stání mělo být za měsíc, ale přišel covid, tak se soud odročoval. Emoce postupně chladly a Markéta chtěla klid pro syny, pro sebe, chtěla to celé uzavřít. Souhlasila tedy nakonec se střídavou péčí po týdnu. Petr docílil ve svůj prospěch i střídání kluků o Vánočních, Velikonočních i letních prázdninách.

Po rozhodnutí soudu chtěla být Markéta s Petrem v co nejmenším kontaktu, komunikovali pouze přes sms. Ještě rok a půl po rozchodu chodily od Petra drsné sms, kde Petr vyčítal Markétě, že rozehrála vysokou hru, nezvládne to, zastrašoval ji přes výživné a využíval k vydírání i staršího syna Sebastiana.

Petr se chová majetnický dodnes i vůči synům, především vůči Sebastianovi. Svádí na Markétu, že nepodporuje vztah mezi Petrem a syny a nepřipouští si zodpovědnost svého chování a následků. „Jestli se mnou nepojedeš, tak já mamce nezaplátím, jestli nepojedeš, stornuji ten stůl pro tebe“. „Nechováš se správně, to máš po mámě“. „Nebudu ti nic platit, ať se stará také máma“. „Nemám z tvého chování pocit, že mě máš rád, strašně jsi mě zklamal, přemýšlej o svém chování“!

Pro Markétu bylo nesmírně náročné, když jí Sebastian v noci volal od Petra a brečel do telefonu. Nemohla syna obejmout, mohla mu pouze poradit. V rámci co největšího klidu, když byli kluci s Petrem, naučila Markéta syny, že musí tátovi lhát, aby co nejméně zuřil a byl co největší klid. Po rozchodu si totiž svou fyzickou převahu Petr vybíjel na Sebastianovi, kdy ho často chytil a smýkal s ním o zem. Sebastian mlátil rukama do zdi, až měl sedřené klouby na rukou do krve. Markéta o tom s kluky hodně mluvila a snažila se vysvětlit, že za to nemůže Adrian, ale Petr. Vysvětlovala synům, že jednou, až tu ona nebude, zbydou si tak oni dva a je důležité, aby mezi sebou měli dobrý vztah.

Markétu nikdy za celých 21 let vztahu s Petrem nenapadlo obrátit se na někoho a říct si o pomoc. Vůbec neznala pojmy jako psychické násilí, manipulace, a jak se dokážou promítnout na lidské psychice. Jednou viděla dokument, který zachycoval fyzické násilí. Velmi s ženami soucítila, ale neztotožňovala se s nimi. Jako oběť si nepřipadala a nenapadlo ji, že pomoc potřebuje. Zнала pojem azylový dům, ale v nouzi si nepřipadala. Vztah s Petrem Markétu ovlivnil velmi, ale na své cestě si napravila vztah s matkou, kdy pochopila, že už i její máma byla obětí psychického násilí.

Markétu zpětně velmi překvapilo, jak důležité je dostatečně se připravit na odchod, promyslet jej prakticky i materiálně, aby nebyla nucena se vrátit či dělat ústupky.

V současnosti spolu Markéta a Petr komunikují výhradně přes WhatsApp v rámci nezbytné domluvy, popřejí si k narozeninám. Výživné Petr platí pravidelně, v rámci své prestiže si nedovolí neplatit. Markéta doufala, že se po rozchodu

Petr změní, možná kvůli sobě nebo kvůli synům. Dokonce si myslela, že to udělá kvůli tomu, aby se vrátila ona a tvořili tak opět rodinu. Na Petrově chování se ale nic nezměnilo a také díky tomu si Markéta uvědomila, že chyba nebyla v ní.

Markéta je dnes učitelkou v mateřské škole a současně lektorkou Životních map. Naplňuje ji posouvat děti v jejich vývoji, dávat jim základy do života. V rámci Životních map cítí sílu ve svém prožitku, životní zkušenosti. Ráda by svým klientům pomohla posunout se ve svém životě k vlastnímu cíli, aby jim bylo lépe, v jakékoliv jejich životní fázi.

Jsou to téměř 4 roky, co Markéta od Petra odešla a zatím se nerozhodla jít do žádného dalšího vztahu. Konečně cítí, že má více síly a ráda by se tak více věnovala Životním mapám. Markétu velmi naplňuje běhání, chce si pořídit psa, fenu, běžecké plemeno. Starší syn půjde studovat do zahraničí, na své syny je Markéta velmi pyšná. V hlavě se jí honí i nápad, že by napsala knížku o tom, co prožila ve svém dlouholetém vztahu, a sice formou románu.

V budoucnu by chtěla nalézt partnera, se kterým by byla svobodná a šťastná, bezpodmínečnou lásku. V roli mateřství se cítí být Markéta naplněna, avšak pokud by přišel do jejího živo-

ta muž, který by neměl děti a chtěl by je, ani této představě se Markéta nebrání. „Pak by to byla ta holčička a ta už by měla ráj na zemi.“

Markéta, 46 let

Zpracovala Bc. Ivona Vavřínová

Příběh Markéty zveřejňujeme jako součást kampaně Rosy STOPNASILI.CZ podpořené Norskými granty. Cílem informačně zaměřené kampaně Stopnasili.cz je zvýšení povědomí o formách genderově podmíněného násilí, včetně násilí v online prostoru a na potírání genderových stereotypů prostřednictvím cílení na změnu postojů k násilí na ženách v celé společnosti, zejména u mužů.

Podpořte pomoc obětem domácího násilí

pošlete dárcovskou SMS ve tvaru :

DMS ROSA 30

DMS ROSA 60

DMS ROSA 90

nebo DMS ROSA 190

na telefonní číslo 87 777

Cena SMS je 30,60, 90 nebo 190 Kč a ROSA centrum pro ženy obdrží z této částky 29, 59,89 nebo 189 Kč

ROSA - centrum pro ženy můžete také podpořit přímou platbou na dárcovský účet: 2848609349/0800

Na pomoc obětem domácího násilí můžete přispět i platbou prostřednictvím QR kódu. Částka je určena na podporu azylového domu ROSA. Děkujeme.

ROSA centrum pro ženy

www.rosacentrum.cz/donace

ROSALIN

Bezplatná krizová linka
ROSA centrum pro ženy
pro oběti domácího násilí

800 60 50 80

ROSA - centrum pro ženy, z.s. WEB WWW.ROSACENTRUM.CZ, FB @rosacentrum.cz IG: rosacentrum
Hlavní e-mail: info@rosacentrum.cz, E-mailové poradenství: poradna@rosacentrum.cz, azylový dům
azyl@rosacentrum.cz. (Ostatní e-maily jsou ve tvaru: jmeno.prijmeni@rosacentrum.cz)
Bezplatná krizová linka 800 60 50 80, Poradna 241 432 466, vedoucí azylového domu 736 739 467

Newsletter ROSA vydává: ROSA - centrum pro ženy, z.s., ročník XXV, číslo 2, červen 2023. Redakční rada: Mgr. Martina Hronová, Marie Vavroňová, Zdena Prokopová, PhDr. Jiří Vavroň
Kontakt, objednání, odhlášení zpravodaje: info@rosacentrum.cz